

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ ИЗЧЕЗНАЛИЯТ ПОЛУЗАЩИТНИК

Превод от английски: Василена Мирчева, —

chitanka.info

На улица „Бейкър“ отдавна бяхме свикнали да получаваме странни телеграми, но добре си спомням съобщението, което дойде една мрачна февруарска сутрин преди седем-осем години и доста озадачи Шерлок Холмс. Телеграмата бе адресирана до него и гласеше следното:

Моля, чакайте ме. Голямо нещастие. Десният полузащитник липсва, необходим утре.

Овъртън.

— Клеймото е от Странд, телеграмата е изпратена в десет и трийсет и шест — уточни Холмс, след като препрочете повторно текста. — Личи си, че мистър Овъртън е бил доста развълнуван, когато я е изпращал, дори не съвсем на себе си. Обзалагам се, че ще пристигне, преди да съм изчел „Таймс“, и сам ще ни разкаже всичко. И най-неразрешимият случай е добре дошъл в тази скука.

В последно време наистина бездействахме, а аз се страхувах от периодите на пасивност, които се отразяваха пагубно на свръхактивния ум на моя приятел. От години се опитвах да го откъсна от наркотичната му зависимост, която заплашваше да провали забележителната му кариера. При нормални обстоятелства Холмс рядко прибегваше към тези изкуствени стимулатори, но аз знаех, че порокът не е изкоренен, а само приспан. В плодотворните моменти на активност демоните се затаяха, но аз неведнъж съм наблюдавал надигането им, когато аскетичните черти на приятеля ми добиваха болезнен вид и мрачна сянка изпълваше непроницаемия поглед на хлътналите му очи.

Така че, който и да беше господин Овъртън, благослових и него, и загадъчното му послание, което наруши опасното затишие — по-рисковано от всички бури в неспокойния живот на приятеля ми.

Както и очаквахме, телеграмата скоро бе последвана от подателя ѝ. Визитната картичка на господин Сирил Овъртън от Тринити колидж в Кеймбридж извести пристигането на огромен млад мъж — близо сто килограма масивни кости и яки мускули, — който запълни рамката на вратата с широките си плещи. Той нетърпеливо поглеждаше ту към

моя приятел, ту към мен. Умора и безпокойство се четяха на откритото му лице.

— Господин Шерлок Холмс?

Приятелят ми кимна.

— Ходих в Скотланд ярд, говорих с господин Станли Хопкинс и той ме посъветва да дойда тук. Каза, че според него случаят е по-скоро за вас, а не за редовната полиция.

— Седнете, моля, и ни разкажете всичко.

— Ужасно, господин Холмс, направо ужасно! Чудя се как косата ми не е побеляла. Знаете Годфри Стаунтън, нали? Душата на отбора! Готов съм да остана без двама други играчи, стига Годфри да е в средата. Никой не може да го стигне, когато води, подава или дриблира. Освен това има акъл в главата и умее да сплотява отбора. Какво ще правя сега? Това е въпросът, господин Холмс, затова дойдох. Имам резерва, разбира се, Мурхаус, но той е трениран да връща от страничната линия и не влиза в схватка. От място е добър наистина, но няма поглед върху играта, а и е бавничък. Мортън или Джонсън, оксфордските спринтьори, ще го разиграват, както си искат. Стивънсън е бърз, но не го бива да подаде от дващсет и пета линия, а от преден полузащитник, дето не успява в ход да подаде, полза няма. Загубени сме, господин Холмс, ако не ми помогнете да намеря Годфри Стаунтън!

Моят приятел изслуша изненадан и с интерес тази разпалена тирада. Младият мъж се беше разгорещил и час по час шляпваше със загорялата си длан по коляното. Когато той свърши, Холмс разкърши ръце и отвори справочника си на буквата „С“. Известно време безуспешно прехвърляше всевъзможните данни.

— Имам Артър Х. Стаунтън, многообещаващ млад фалшификатор — каза той, — също Хенри Стаунтън, чийто път до бесилката скъсих, но Годфри Стаунтън не ми говори нищо.

Беше ред на нашия посетител да се изненада.

— Мислех ви за осведомен човек, господин Холмс — каза той. — След като не знаете кой е Годфри Стаунтън, навярно не сте чували и за Сирил Овъртън? — Холмс кимна снизходително. — Мили Боже! Аз бях първа резерва на Англия срещу Уелс и вече цяла година тренирам „Варсити“. Но както и да е. Не съм си и представял, че в Англия ще се

намери човек, който да не е чувал за Годфри Стаунтън, звездата от средата на терена! В кое време живеете, господин Холмс!

Холмс се засмя на наивното учудване на младия великан.

— Ние обитаваме различни светове, господин Оувъртън, вашият във всеки случаи е по-добър и по-здравословен. Заниманията ми са ме отвеждали в разни сектори на обществото, но никога, радостен съм да го заявя, в аматьорския спорт — най-хубавото и славно нещо в Англия. Сегашното ви неочаквано посещение ми показва, че дори в този свят на свеж въздух и честна игра имало работа за мен. Така че, скъпи господине, моля ви седнете спокойно и ми разкажете подробно какво се е случило и как според вас мога да ви помогна.

Младежът имаше пообъркания вид на човек, навикнал да използва по-често мускулите си, но с някои повторения и неясноти, които ще спестя на читателите, ни разказа следната странна история:

— Както ви обясних, господин Холмс, аз съм треньор на отбора на Кеймбридж, „Варсити“, а Годфри Стаунтън е най-добрият ми играч. Утре ни предстои мач срещу Оксфорд. Вчера пристигнахме и се настанихме в частния хотел на Бентли. В десет часа обходих стаите, за да се уверя, че всички са в леглата, тъй като съм привърженик на строгия режим и пълноценния сън, за да е във форма отборът. Преди Годфри да се качи в стаята, си поговорихме. Видя ми се блед и разтревожен, попитах го какво го притеснява. Каза, че всичко било наред, имал само съвсем леко главоболие. Изпратих го да си легне. След половин час при мен дойде портиерът и каза, че един много притеснен брадат човек донесъл някаква бележка за Годфри. Нашето момче не си било легнало и портиерът му я дал. Годфри я прочел и паднал като подкосен на стола. Портиерът се разтревожил и тръгнал да ме вика, но Годфри го спрял, изпил чаша вода и се поокопитил. Слязъл долу, разменил няколко думи с посетителя, който чакал в приемната, и двамата излезли навън. За последно портиерът ги видял почти тичешком да се отдалечават към „Странд“. Тази сутрин стаята на Годфри беше празна, никой не беше спал в леглото, нещата му си стояха, както ги бях видял предната вечер. Никаква вест от него, изчезнал е с непознатия. Не ми се вярва да се върне. Та това е Годфри, спортист до мозъка на костите, той никога няма да спре тренировките и да зареже треньора си, ако не му се е случило нещо. Не, предусещам, че няма повече да го видим.

Шерлок Холмс слушаше с огромно внимание.

— И какво направихте? — попита той.

— Попитах по телеграфа в Кеймбридж дали не знаят нещо.

Отговориха ми, че никой не го е виждал.

— Имало ли е как да се върне в Кеймбридж?

— Да, последният влак е в единайсет и петнайсет.

— Но според вас не се е върнал, така ли?

— Никой не го е виждал там.

— Какво предприехте след това?

— Изпратих телеграма на лорд Маунт-Джеймс.

— Защо?

— Годфри е сирак. Лорд Маунт-Джеймс е най-близкият му сродник, ако не се лъжа, негов чичо.

— Така. Това хвърля нова светлина върху случая. Лорд Маунт-Джеймс е един от най-богатите хора в Англия.

— И аз така съм чувал от Годфри.

— Близки ли бяха?

— Да, Годфри е негов наследник, а старецът е към осемдесетгодишен и има подагра. Разправят, че можел да си натърква щеката за бiliarд с кокалчетата на пръстите вместо с креда. През живота си не е дал и един шилинг на Годфри, страхотен скъперник е. Но, тъй или иначе, скоро всичко ще е на момчето.

— Получихте ли отговор от лорд Маунт-Джеймс?

— Не.

— Какво би могло да накара вашия приятел да се обърне към лорд Маунт-Джеймс?

— Ако тревогата му снощи е била свързана с пари, нищо чудно да се е обърнал към най-близкия си роднина, освен това доста богат, макар че, доколкото съм чувал, не е имал голям шанс да получи нещо. Годфри съвсем не беше любимец на стареца. Ако е можел да се справи сам, никога не би отишъл.

— Е, скоро ще разберем дали е ходил. Но ако приятелят ви наистина е отишъл при своя роднина лорд Маунт-Джеймс, остава да се обясни какво означават появата на притеснения посетител и тревогата, която е предизвикал.

Сирил Овъртън притисна с ръце главата си.

— Нямам никаква представа.

— Добре, разполагам с време и с радост ще се заема със случая — каза Холмс. — Препоръчвам ви да се подготвите за утрешния мач, като изключите от плановете си младия джентълмен. Явно, както сам отбелязахте, някаква неотложна причина го с отдалечила и го задържа. Сега ще дойдем с вас в хотела, за да видим няма ли портиерът да ни каже нещо допълнително.

Холмс с ненадминато майсторство умееше да предразполага свидетелите и не след дълго успя да изкопчи от портиера всичко, което човекът имаше да каже, в напуснатата от Годфри Стаунтън хотелска стая. Посетителят не бил джентълмен, нито работник. Портиерът го нарече „средна работа“, към петдесетгодишен, спретнато облечен, с прошарена брада и бледо лице. Изглеждал силно развълнуван, ръцете му треперели, докато подавал бележката, която Годфри Стаунтън мушнал в джоба си. Стаунтън не се ръкувал с него, когато се видели. Поговорили малко и портиерът чул единствено думата „време“, после се завтекли навън, както вече знаехме. Големият часовник във фоайето показвал десет и половина.

— Така — каза Холмс, седнал на леглото на Стаунтън, — ако не се лъжа, вие сте дневен портиер, нали?

— Да, сър, смяната ми приключва в единайсет часа.

— Нощният портиер вероятно няма да може да ни каже нищо повече.

— Не, сър. Пък и снощи закъсня, бил на театър.

— Значи вчера бяхте тук през целия ден?

— Да, сър.

— Да сте предавали на господин Стаунтън някакво съобщение?

— Да, сър, телеграма.

— Интересно! По кое време?

— Към шест часа.

— Къде му я връчихте?

— Тук, в стаята му.

— Пред вас ли я прочете?

— Да, сър, изчаках, за да взема отговора, ако решише да го напише.

— Е, написа ли нещо?

— Да, сър. Бележка.

— Даде ли ви я?

— Не, взе я със себе си.

— Но я написа във ваше присъствие?

— Да, сър. Стоях до вратата, а той беше гърбом към мен, седнал на масата. Накрая каза: „Сам ще я пусна.“

— С какво я написа?

— С перо, сър.

— На някоя от тия бланки на масата ли?

— Да, сър, на най-горната.

Холмс взе купчината бланки, отиде до прозореца и внимателно разгледа най-горната.

— Жалко, че не е писал с молив — каза той с известно разочарование. — Не може да не си забелязвал, Уотсън, че в такъв случай написаното често се отпечатва на долния лист и това обстоятелство е станало причина за разтрогването на не един щастлив брак. Е, нещичко все пак е останало. За наш късмет перото не е било добре подострено и много се надявам да открием нещо върху попивателната. Точно така!

Той откъсна крайчето на листа попивателна хартия, обърна го и видяхме някакви йероглифи.

— Сложете го на стъклото на прозореца! — разгорещи се Сирил Овъртън.

— Не е нужно — отвърна Холмс. — Хартията е тънка и можем просто да я обърнем. Това е крайт на телеграмата, която Годфри Стаунтън изпраща няколко часа преди да изчезне. Липсват ни поне шест думи, но да видим с какво разполагаме: „бъдете с нас, за Бога!“ Това показва, че младежът е съзрял някаква неотвратима заплаха, и се е обърнал към някого за помощ. „Нас“ показва, че е намесен още някой. Може ли да е бил някой друг освен бледия разтревожен мъж? Каква е връзката между него и Годфри Стаунтън? И кой е третият, към когото двамата се обръщат за помощ пред приближаващата опасност? Разследването се свежда до изясняването на тези въпроси.

— Трябва да разберем до кого е била изпратена телеграмата — предложих аз.

— Точно така, драги Уотсън, и на мен ми мина през ума тази проникателна идея. Но се опасявам, че ако просто отидеш в пощата и поискаш да видиш разписките, има вероятност да се натъкнеш на нежелание за помощ от страна на персонала. Бюрократичният ред ще

се възправи срещу теб. Все пак може би с повечко деликатност можем и да успеем. Но докато сме тук, ми се иска във ваше присъствие, господин Овъртън, да разгледам онези книжа на масата.

Имаше няколко писма, сметки и бележници и Холмс ги прехвърли набързо с нервните си пръсти.

— Нищо — каза накрая. — Между другото приятелят ви, предполагам, е съвсем здрав и от нищо не се е оплаквал.

— Здрав е като камък.

— Виждали ли сте го болен?

— Никога. Веднъж лежа заради контузия и веднъж му се измести капачката на коляното, но това са дреболии.

— Може би не е бил толкова здрав, колкото смятате. Не е изключено да е криел някакъв проблем. Мога ли с ваше съгласие да взема част от тези документи? Има вероятност да се окажат от полза за по-нататъшното ни разследване?

— Почакайте, почакайте! — изведнъж прозвуча свадлив глас.

На прага неспокойно пристъпваше дребен смешен старец. С протърканите си черни дрехи, широкополата шапка и хлабавата бяла вратовръзка напомняше провинциален свещеник или погребален агент. Но въпреки опърпаната му и малко нелепа външност в гласа му звучаха метални нотки, а движенията му бяха властни и отсечени.

— Кой сте вие, сър, и с какво право ровите в документите на джентълмена?

— Частен детектив съм и разследвам внезапното му изчезване.

— Гледай ти, гледай ти! И кой ви повика?

— Този джентълмен, приятел на господин Стаунтън, насочен към мен от Скотланд ярд.

— Кой сте вие, сър?

— Сирил Овъртън.

— А, значи вие ми изпратихте телеграмата. Аз съм лорд Маунт-Джеймс. Пристигнах с каретата от Бейсуотър. Значи и детектив сте наели?

— Да, сър.

— А готов ли сте да платите разходите?

— Когато приятелят ми Годфри се намери, сър, той ще стори това.

— А ако не се намери? Тогава?

— Сигурно семейството му...

— Не си го и помисляйте! — изписка човечето. — От мен няма да получите и едно пени! Ясно ли ви е, господин детектив? Аз съм семейството на този младеж, той няма други роднини и категорично ви заявявам, че не нося отговорност за постъпките му. И да е очаквал нещо, аз никога не пиляя пари напразно и нямам намерение тепърва да започна го правя. А ако тези документи, с които вие така свободно боравите, представляват някаква ценност, ще отговаряте за тях.

— Добре, сър — каза Шерлок Холмс. — Може ли да ви попитам дали имате някакви предположения във връзка с изчезването на младежа?

— Не, сър, никаква представа нямам. Достатъчно зрял човек е, за да се грижи за себе си, и ако е бил толкова глупав, че да се загуби, аз категорично отказвам да поема отговорност за намирането му.

— Разбирам ви, сър — отвърна Холмс с дяволити искрици в очите. — Но, изглежда, вие не ме разбирате докрай. Годфри Стаунтън, както личи, не е заможен младеж. Ако е станал жертва на отвличане, то не е заради онова, което сам притежава. За вашето богатство се знае, лорд Маунт-Джеймс, и е напълно възможно банда злосторници да са похитили племенника ви с намерение да изтръгнат от него информация за дома ви, за навиците и състоянието ви.

Лицето на нашия неприятен посетител доби цвета на бялата му вратовръзка.

— Мили Боже, от къде на къде! Може ли да има такова коварство! Какви чудовища трябва да са това! Но Годфри е момче на място, сърцат момък. Няма да успеят да го накарат да предаде стария си чичо. Тъкмо мислех да намина към банката тази вечер. Дерзайте, господин детектив! Обърнете всяко камъче, ако трябва, но ми върнете племенника жив и здрав. И можете да разчитате от мен на петак... е, хайде, на десетак да е!

Но и като се поукроти по този начин, титулуваният скъперник не можа да ни съобщи нищо съществено, тъй като не знаеше почти нищо за личния живот на племенника си. Единствената следа оставаше непълната телеграма, като с копие от нея Холмс можеше да се опита да я възстанови цялата. Отпратихме лорд Маунт-Джеймс, а Сирил Овъртън отиде да обсъди с отбора си сполетялата ги беда.

Пощенската станция беше съвсем близо.

— Трудна работа, Уотсън — въздъхна приятелят ми. — Разбира се, ако имаме писмено разрешение, ще ни покажат разписките, но нямаме време да го искаме. Но пък едва ли в такова място някой помни лицата на посетителите. Да опитаме. Моля да ме извините за безпокойството — обърна се той към младата жена зад гишето с възможно най-любезен тон, — мисля, че съм допуснал грешка с телеграмата, която изпратих вчера. Нямам отговор и ме е страх, да не би да съм пропуснал да си напиша името. Ще може ли да проверите?

Младата жена измъкна кочана с разписките.

— В колко часа я подадохте?

— Малко след шест.

— А до кого е адресирана?

Холмс сложи пръст върху устните си и погледна към мен.

— Последните думи бяха „за Бога“ — прошепна доверително той. — Много се тревожа, че нямам отговор.

Момичето издърпа един формуляр.

— Ето го. Без име е наистина — и я сложи на тезгяха?

— Затова нямам отговор — каза Холмс. — Как може да съм толкова глупав! Всичко хубаво, млада госпожице, и хиляди благодарности, че разсеяхте опасенията ми.

Отвън Холмс се засмя и доволно потри ръце.

— Е?

— Напредваме, драги Уотсън, напредваме! Бях измислил седем различни начина да се доберем до телеграмата и дори не се надявах, че ще сполучим с първия.

— И какво откри?

— Отправната точка на нашето разследване — той спря един файтон и каза на кочияша: — Гара Кингс крос.

— Значи ще пътуваме?

— Да, отиваме в Кеймбридж. Всички следи водят натам.

— Имаш ли вече някакво възможно обяснение за изчезването? — попитах Холмс, докато се подрусвахме към странноприемница „Грейс“. — Не помня сред многобройните ни случаи друг с по-неясен мотив. Нали не смяташ наистина, че може да са отвлекли младежа, за да съберат информация за богатия му сродник?

— Ей Богу, драги Уотсън, това изобщо не ми изглежда правдоподобно. Струва ми се, че в него може да повярва единствено

онзи изключително неприятен старец.

— И аз така си помислих. Имаш ли обаче друг вариант?

— Премислих няколко. Както не може да не отбележим, най-странното и показателно е, че инцидентът се случва в навечерието на важен мач, и то с човека, от когото най-много зависи успешният изход на срещата. Може и да е съвпадение, разбира се, но не е за пренебрегване. В любителския спорт официални залагания няма, но май се организират тайни залози и не е изключено някой дотолкова да е бил заинтересован, че да приложи номерата на мошениците в конните залагания. Това е едно от обясненията. Другото, което също не бива да се изключва, е, че като реален наследник на огромно богатство младежът наистина може да е бил отвлечен, за да се изнуди богатият му сродник.

— Това обяснение не се връзва с телеграмата.

— Така е, Уотсън. Телеграмата си остава единствената сигурна следа, с която разполагаме, и не бива да отклоняваме вниманието си от нея. Отиваме в Кеймбридж тъкмо за да разберем защо е била пусната. Засега много неща остават неясни, но съм сигурен, че още тази вечер, ако не изясним всичко, поне много ще напреднем.

Пристигнахме по тъмно в старинното университетско градче. От гарата Холмс взе кабриолет и поръча на кочияша да кара към къщата на доктор Лезли Армстронг. След няколко минути спряхме пред масивна постройка на оживена улица. Влязохме и след доста чакане ни въведоха в кабинета на доктора, когото заварихме зад бюрото му.

Показателен за това, доколко се бях откъснал от професията си, бе фактът, че името на Лезли Армстронг не ми говореше нищо. Сега спокойно мога да кажа, че той е не само едно от светилата на медицинската наука, но и мислител от европейска величина, при това не само в един клон на познанието. Но и без да е запознат с бляскавите му постижения, човек не можеше да не почувства известен трепет пред достолепното му квадратно лице, строго гледащите изпод свъсените вежди очи и гранитната твърдост на стиснатите неподвижни челюсти. Човек с непреклонен нрав, буден ум, суров, сдържан, костелив — такъв ми се представи доктор Лезли Армстронг. Той държеше картичката на приятеля ми и ни наблюдаваше с неприязнено изражение на смръщеното си лице.

— Чувал съм за вас, господин Шерлок Холмс, и съм наясно с естеството на заниманията ви, които не одобрявам по никой начин.

— В такъв случай, докторе, съчувствате на всеки престъпник в страната — спокойно изрече моят приятел.

— Доколкото усилията ви са насочени към борба с престъпността, сър, би трябвало да намират подкрепа от всеки разумен член на обществото, но аз смятам, че усилията на официалните органи са достатъчни. Забележката ми е свързана със случаите, когато надзъртате в тайните на частни лица и ровите в семейни истории, които е по-добре да останат скрити, а и когато губите времето на хора, много по-заети от вас. В настоящия момент например бих могъл да пиша труда си, вместо да разговарям с вас.

— Несъмнено, докторе, и все пак разговорът ни може да се окаже по-важен от трактата ви. Длъжен съм също да ви кажа, че ние вършим точно обратното на онова, в което ни обвинявате. Усилията ни са насочени към неразгласяване на някои обстоятелства от частен характер, което несъмнено се случва, когато се намесва официалната полиция. Би трябвало да гледате на мен като на нетрадиционен първопроходец, предшестваящ традиционните органи. Дошъл съм да ви попитам за господин Годфри Стаунтън.

— Какво за него?

— Познавате ли го?

— Близък мой приятел е.

— Знаете ли, че е изчезнал?

— Така ли? — суровото лице на доктора не трепна.

— Излязъл е от хотела си миналата нощ и оттогава никой не знае нищо за него.

— Без съмнение ще се върне.

— Да, но утре е мачът на „Варсити“.

— Тези детински игри ни най-малко не ме интересуват. Съдбата на младежа дълбоко ме интересува, защото го познавам и го харесвам. Разните мачове са извън хоризонта ми.

— Тогава разчитам на съчувствието ви в моето проучване за съдбата на господин Стаунтън. Знаете ли къде е?

— Нямам представа.

— И от вчера насам не сте го виждали?

— Не.

— Господин Стаунтън имал ли е проблеми със здравето?

— Абсолютно никакви.

— Боледувал ли е от нещо.

— Не.

Холмс извади лист хартия и го подаде на доктора.

— В такъв случай може би ще ми обясните какво означава тази сметка за тринайсет гвинеи, платени от господин Годфри Стаунтън на доктор Лезли Армстронг от Кеймбридж. Намерих я сред документите, оставени на бюрото му.

Докторът почервения от гняв.

— Не смятам, че ви дължа някакво обяснение, господин Холмс.

Холмс прибра сметката обратно в бележника си.

— Ако предпочитате публичното обяснение, рано или късно, ще ви се наложи да го дадете — каза той. — Както ви обясних, аз държа в тайна неща, които иначе биха станали обществено достояние, и наистина ще постъпите разумно, ако споделите с мен информацията, която ви е известна.

— Не знам нищо.

— Да сте получавали новини от господин Стаунтън от Лондон?

— Определено не.

— Ех, тези пощи! — с досада възкликна Холмс. — Вчера в шест и петнайсет Годфри Стаунтън изпраща спешна телеграма, несъмнено свързана с изчезването му, а вие още не сте я получили! Непростимо е! Сега отивам в станцията, за да подам оплакване.

Доктор Армстронг се изправи зад бюрото с мораво от гняв лице.

— Напуснете дома ми — каза той. — И кажете на работодателя си, лорд Маунт-Джеймс, че не желая да имам нищо общо нито с него, нито с агентите му. Не, сър, нито дума повече! — и той яростно дръпна камбанката. — Джон, покажи изхода на тези джентълмени!

Помпозен иконом ни придружи до вратата и ние се озовахме на улицата. Холмс избухна в смях?

— Какъв енергичен и корав човек! — каза той. — Ако насочи съответно таланта си, ще е най-подходящият, за да запълни празнината, оставена от знаменития Мориарти. А ето ни и нас, клетки мой Уотсън, немили-недраги в този негостоприемен град, от който не можем да си тръгнем, преди да разрешим случая. Тази малка странноприемница срещу дома на доктор Армстронг изглежда особено

подходяща за нуждите ни. Ако наемеш стая с изглед към улицата и осигуриш необходимото за през нощта, аз ще мога да направя няколко проучвания.

Няколкото проучвания явно отнеха повече време, отколкото Холмс предполагаше, защото се появи едва към девет часа. Беше блед, отпаднал, пращен, изтощен от глад и умора. Студената вечеря го очакваше и когато приключи с нея и запали лулата си, беше готов да обсъди положението в полунасмешливия философски тон, който възприемаше, когато нещата не вървяха. В този миг шумът от колела го накара да се изправи и да погледне през прозореца. Пред входа на лекарския дом, осветен от газовия фенер, стоеше двуколка с чифт сиви коне.

— Нямахте я три часа — каза Холмс. — Тръгна в шест и половина и ето я отново. Това прави радиус от петнайсетина и повече километра, изминавани веднъж, понякога два пъти дневно.

— Нормално за практикуващ лекар.

— Но Армстронг не е точно практикуващ лекар. Той е преподавател и консултант. Рядко се занимава с лечение, за да не се отвлича от теоретичните си занимания. Защо в такъв случай прави тези дълги пътувания, които вероятно са му страшно досадни, и кого посещава?

— Кочияшът...

— Драги Уотсън, нима се съмняваш, че не съм попитал първо него? Не зная дали е от вродена лошотия, или бе получил наставления от господаря си, но той насъска кучето си срещу мен. Е, и кучетата подобно на хората не обичат да виждат бастуна ми прекалено отблизо. Но, така или иначе, отношенията ни приключиха, а с това и понататъшните ми проучвания. Понаучих нещо само от един дружелюбно настроен тукашен жител в двора на нашата странноприемница. Разказа ми за навиците на доктора и за всекидневните му излети. Точно тогава в потвърждение на думите му пред вратата се появи и двуколката.

— И ти я проследи?

— Отлично, Уотсън! Тази вечер си просто блестящ! Разбира се, че ме осени тази идея. Както сигурно си забелязал, до странноприемницата има магазин за велосипеди. Втурнах се там, наех един и бях готов да проследя екипажа. Бързо го настигнах и оставайки

дискретно на стотина метра отзад, последвах фенерите ѝ извън града. Карахме си по селския път, докато не се случи един донейде унизителен инцидент. Двуколката спря, докторът слезе, дойде с енергична крачка до мястото, където бях спрял аз, и с язвителен тон съобщи, че пътят бил твърде тесен и той се опасявал, да не би кабриолетът му да е препречил пътя на моя велосипед. Страхотно го изигра! Задминах с велосипеда си кабриолета, продължих право напред няколко километра, докато спрях на едно удобно място, за да видя дали кабриолетът ще мине. Не се появи, явно бе свърнал в някой от страничните пътища, които бях подминал. Върнах се назад, без да го видя, и ето го сега, завръща се след мен. Разбира се, не е задължително тези пътувания да са свързани с изчезването на Годфри Стаунтън и ни интересуват, доколкото в момента всичко около доктор Армстронг е важно за нас. И все пак това, че така зорко бди някой да не го следи по време на тези експедиции, означава, че им отдава голямо значение, и аз няма да се успокоя, докато не изясня какво означават.

— Можем да го проследим утре.

— Дали ще можем? Не е толкова просто. Ти познаваш ли околностите на Кеймбридж? Няма нито едно местенце, където да се скриеш. Местността, през която минах тази вечер, е равна и гладка като длан, а човекът, когото следим, не е глупак, както имах възможност да се уверя. Ще телеграфирам на Овъртън дали няма новини от Лондон. Междувременно можем единствено да съсредоточим вниманието си върху доктор Армстронг, чието име услужливата пощенска служителка ми позволи да прочета на разписката за спешната телеграма на Стаунтън. Докторът знае къде е той, сигурен съм, и ако не успеем да научим, грешката ще е само наша. Засега преимуществото е на негова страна, а както знаеш, Уотсън, нямам навика да зарязвам играта в такова положение.

През следващия ден не напреднахме в разрешаването на загадката. След закуска Холмс получи бележка и ми я показа усмихнат.

Сър — пишеше на нея, — губите си времето, душейки по петите ми. Както снощи се убедихте, имам прозорче отзад на кабриолета си и ако ви е приятно да

въртите педалите по трийсет и два километра, за да се върнете там, откъдето сте тръгнали, просто ме следвайте. Между другото вашето шпиониране по никакъв начин не помага на господин Стаунтън. Най-добрата услуга, която можете да му направите, е да си заминете за Лондон и да докладвате на работодателя си, че не сте в състояние да го откриете. Само ще си загубите времето в Кеймбридж.

Искрено ваш
Лезли Армстронг

— Докторът е пряк и честен противник — каза Холмс. — Е, вече съвсем изостри любопитството ми и за нищо на света не мога да оставя нещата така.

— Кабриолетът е пред вратата му — казах. — Ето го и него — излиза от вътре. Вдигна очи към нашия прозорец. Да си опитам ли късмета и да го проследя с велосипеда и аз?

— Не, драги ми Уотсън! С цялото ми уважение към твоята вродена съобразителност, не смятам, че си равностоен противник за хитроумния доктор. Мисля, че е по-вероятно да напреднем, ако предприема няколко независими проучвания. Опасявам се, че трябва да те оставя сам със заниманията ти, тъй като присъствието на двама разпитващи непознати из заспалата околност може да породи твърде много слухове за моя вкус. Несъмнено ще намериш какво да видиш в този достопочтен град. Аз пък се надявам да се върна с по-обнадеждаващи новини преди мръкнало.

Очакванията на приятеля ми отново не се оправдаха — върна се късно вечерта изтощен и с празни ръце?

— Изгубих си деня, Уотсън. Тръгнах в посоката на доктора и обиколих селцата от оная страна на Кеймбридж, обсъждайки новините с тамошните кръчмари и с други местни осведомителни агенции. Доста обходих: Честъртън, Хистън, Уотърбийч и Оукингтън и навсякъде ударих на камък. Всекидневната поява на кабриолет, теглен от чифт коне, трудно може да мине незабелязана из онези пущинаци. Докторът отново ни води. Да е пристигала телеграма за мен?

— Да, отворих я. *Питайте Джереми Диксън за Помпей, Тринити колидж.* Нищо не разбирам.

— Аха. От нашия приятел Овъртън е в отговор на мое запитване. Сега ще изпратя бележка до господин Джеръми Диксън и не се съмнявам, че късметът ни най-сетне ще проработи. Между другото знаеш ли нещо за мача?

— Да, тукашният вечерен вестник е публикувал чудесна дописка. Оксфорд бие. Последните изречения са:

Загубата на светлосините безспорно е свързана със злополучното отсъствие на играча от международна класа Годфри Стаунтън, чието отсъствие се усещаше във всяка секунда от мача. Липсата на комбинации, слабата игра в средата както в нападателен, така и в отбранителен план, обезсмислиха усилията на натежалия, задъхващ се отбор.

— Значи лошите предчувствия на нашия приятел Овъртън се сбъднаха — каза Холмс. — Лично аз ще кажа като доктор Армстронг, че футболът е извън моя хоризонт. Да си лягаме, Уотсън, мисля, че утрешният ден ще бъде богат на събития.

Ужасих се, когато на другата сутрин видях Холмс седнал пред камината с тънка спринцовка в ръка. Веднага я свързах с единствената му слабост и много се уплаших, съзирайки я в ръката му. Той се засмя, когато забележа ужаса ми, и я остави на масата.

— Не, скъпи приятелю, не се тревожи. Това не е оръдие на злото, този предмет може да се окаже ключ за разкриване на нашата загадка. На тази спринцовка залагам надеждите си. Току-що се връщам от малка разузнавателна експедиция и мисля, че нещата се нареждат. Закуси добре, Уотсън, защото предполагам, че днес ще вървим по следите на доктор Армстронг и няма да спираме за почивка или за хапване, докато не стигнем до дупката му.

— Като че ли най-добре ще е да вземем закуската с нас — казах. — Докторът е ранобудник. Кабриолетът му е пред вратата.

— Няма значение. Той ще се чувства по-спокоен, когато знае, че не го следя. Като приключиш със закуската, ела долу да те запозная с един детектив, изтъкнат специалист в работата, която ни предстои.

Когато не след дълго слязохме, аз тръгнах след Холмс към конюшната. Той отвори една вратичка и пусна дребно клепоухо куче на бели и кафяви петна, нещо средно между гонче и фокстериер.

— Да те запозная с Помпей — каза той. — Той е гордостта на местните следотърсачи. Не е добър бегач, както личи от краката му, но е превъзходен следотърсач. Е, Помпей, може и да не си кой знае колко бърз за куче, но достатъчно, струва ми се, за двама лондонски джентълмени на средна възраст, затова ще си позволя да закача тази каишка на нашияника ти. Хайде, моето момче, да видим какво можеш — и той поведе животното към вратата на доктора.

Кучето подуши около входа, после залая възбудено и хукна по улицата, опъвайки нетърпеливо каишката. След половин час бяхме извън града и продължавахме по пътя.

— Какво си направил, Холмс? — попитах.

— Изтъркан и добре познат номер, но в случая изключително полезен. Тази сутрин отидох в двора на доктора и изпразних една спринцовка, пълна с анасон, върху колелата на каретата му. Кучето ще следва мириса на анасона до края на света и нашият приятел докторът, ако ще през иглено ухо да мине, няма да може да се отърве от Помпей. Я го виж! Той ми подари съня снощи!

Кучето внезапно свърна от главния път и пое по една тревясала пътека. След близо километър излязохме на друг широк път и следата се устреми към града, от който бяхме излезли. Пътят заобиколи града от юг и продължи в обратната посока.

— Това заобикаляне е напълно в наша полза, нали? — каза Холмс. — Нищо чудно, че в ония села ударих на камък. Докторът играе по всички правила на изкуството. Предстои ни да разберем причината за тази изтънчена измама. Това вдясно от нас навярно е Тръмпингтън. По дяволите, кабриолетът се задава иззад завоя! Бързо, Уотсън, иначе всичко ще провалим!

Той бързо се провря през плета в една нива, дърпайки теглещия се Помпей. Едва успяхме да се снишим и кабриолетът профуча покрай нас. Зърнах вътре доктор Армстронг с отпуснати рамене, стиснал глава с две ръце в жест на дълбоко отчаяние. От изражението върху лицето на моя приятел заключих, че и той го е забелязал.

— Изглежда, мисията ни ще завърши трагично. Скоро ще разберем. Хайде, Помпей! Я гледай, къщичка в полето!

Несъмнено това беше крайната точка на пътешествието ни. Помпей хукна напред и залая яростно срещу вратата, пред която ясно личаха следите от колелата. Отгъпкана пътека ни отведе до усамотената постройка. Холмс върза кучето за оградката и двамата забързахме напред. Приятелят ми почука на грубата дървена врата, после още веднъж, без отговор. Вътре несъмнено имаше някой, чухме протяжен вопъл, изпълнен с горест и отчаяние, който навяваше неописуема тъга. Холмс стоеше нерешително на прага, след това погледна назад към пътя, по който бяхме дошли. Зърнахме кабриолета с двата сиви коня, които не можеха да бъдат сбъркани.

— По дяволите! Докторът се връща! — извика Холмс. — Можеше да се предположи. Да разберем какво става, преди да е дошъл!

Той отвори вратата и двамата пристъпихме вътре. Звукът се засили и премина в продължителен дълбок стон. Идваше от горния етаж. Холмс се отправи натам, аз го последвах. Бутна полуотворената врата и двамата замръзнахме ужасени от гледката, която се откри пред нас.

Една млада и хубава жена лежеше мъртва на леглото. Лицето ѝ беше спокойно и бледо, със замъглени, широко отворени очи и прекрасни златни къдрици. Полуседнал в края на леглото, полуколеничил, един млад мъж бе заровил лице в края на полата ѝ и се разтърсваше от ридания. Бе така потънал в скръбта си, че дори не ни забеляза. Холмс положи ръка на рамото му.

— Вие ли сте господин Годфри Стаунтън?

— Да, да. Аз съм, но идвате късно. Тя издъхна.

Младежът до такава степен не бе на себе си, че ни взе за лекари, дошли да му помогнат. Холмс понечи да изкаже няколко думи на съчувствие и да предаде тревогата на приятелите от внезапното му изчезване, когато по стълбата отекнаха стъпки и на вратата се появи доктор Армстронг със строго, недоумяващо изражение.

— Е, господа — започна той. — Намерихте това, което търсехте, избирайки особено подходящ момент, за да се натрапите. Няма да вдигам скандал в присъствието на покойната, но държа да ви заявя, че ако бях по-млад, чудовищното ви поведение нямаше да остане ненаказано.

— Извинете ме, доктор Армстронг, смятам, че между нас има недоразумение — каза приятелят ми с достойнство. — Ако ме последвате долу, мисля, ще успеем да изясним тази злополучна история.

Последвахме мрачния доктор във всекидневната.

— Слушам ви.

— Преди всичко искам да ви уверя, че не съм нает от лорд Маунт-Джеймс и чувствата ми не са на страната на благородника. Когато изчезне човек, мое задължение е да изясня съдбата му, но без да нарушавам нечии права. Доколкото случаят не е криминален, основната ми грижа е да се потушат скандалите, а не да се раздухат. Понеже в случая, както ми се струва, няма никакво закононарушение, можете напълно да се осланяте на дискретността и подкрепата ми, за да останат фактите извън знанието на пресата.

Докторът пристъпи напред и стисна ръката на Холмс.

— Вие сте достоен мъж каза той. Лъгал съм се по отношение на вас. Благодарен съм на провидението, че угризенията от това, че оставям горкия Стаунтън сам с мъката му, ме накараха да обърна кабриолета и да се върна, та да можем да се разберем. Сега, като знам причината за интереса ви, обяснението е лесно. Преди една година Годфри Стаунтън прекара известно време в Лондон. Там се влюбил страстно в дъщерята на хазяйката си и се ожени за нея. Беше толкова добра, красива и интелигентна! Всеки мъж би се гордял с такава съпруга. Но Годфри е наследник на този стар свадлив благородник и беше напълно сигурно, че ако той научеше, Годфри трябваше да се прости с наследството. Познавам младежа, обичам го и го уважавам заради прекрасните му качества. Помагах му всячески. Правехме всичко, което бе по силите ни, за да запазим тайната от всички, една изпусната дума би била достатъчна, за да се разчуе. Благодарение на тази усамотена къщичка и на собствената си дискретност Годфри успяваше досега. Никой не знаеше тайната им освен мен и един превъзходен прислужник, който отиде да търси помощ в Тръмпингтън. Уви, сполетя ги ужасен удар — младата съпруга се разболя от туберкулоза в най-тежка форма. Горкото момче се поболя от мъка, а трябваше да отиде в Лондон и да играе в онзи мач. Не го ли стореше, трябваше да дава обяснение, което щеше да разбули тайната му. Изпратих му окуражителна телеграма, той ми отговори с молба да

направя каквото мога. Тази телеграма сте видели, макар за мен да е абсолютно необяснимо как. Не му казах колко сериозно е положението, понеже нямаше с какво да помогне, но споделих истината с бащата на момичето, който абсолютно безразсъдно се свързал с Годфри. Веднага пристигна, на прага на лудостта, и не се отдели от леглото ѝ до тази сутрин, когато смъртта сложи край на мъките ѝ. Това е всичко, господин Холмс. Сигурен съм, че мога да разчитам на дискретността ви, вашата и на приятеля ви.

Холмс стисна ръката на доктора.

— Да вървим, Уотсън — каза той.

Излязохме от този дом на скръбта в бледата светлина на зимния ден.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.